

05

A

1135

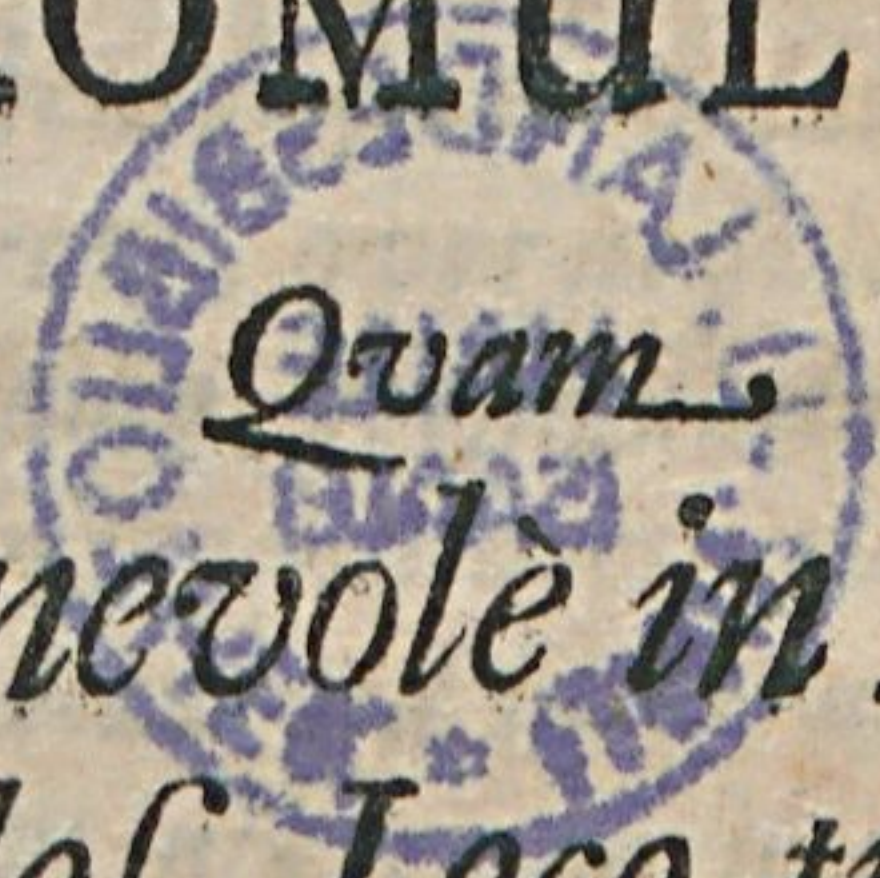
43

Fortunante Christo!

OBSERVATIONUM
HISTORICO-POLITICARUM,
PRÆCIPUE

De

COMITIBUS,
PROMULSIS,

Quam

Concesso benevole in Ampliss. Fac.
Philos. Loco tuendo,
Publicæ eruditorum velitationi

exponet

PRÆSES

M. FRIDERICUS CALENUS,

HALA - SAXO,

&

RESPONDENS

ANTON GUNTHER FASSELIUS,

Oldenburgo - Frisus.

VITEMB. A. D. IV. FEBR. A. c 10 10c XXXIIIX.

IN AUDITORIO MAJORI.

Imprimebat MATTHÆUS HENCKELIUS, Acad. Typogr.

Fortunatus Cuius

OBSERVATIONUM

HISTORICO-POLITICARUM

PARACELSI

DE

COMITIIBUS

PROMISSIS

Concesso per ...

Philos. loco ...

Publice ...

50 A 135

P R A E S

M. FRIDERICUS CALIENUS

HALLA SAXO

RECTOR

ANTON GUNTHER FASSLIUS

Gilchburg-Präses

... ..

... ..

... ..

Ἰ Π Ο Μ Ν Η Σ Ι Σ

Vod à Theocrito, Poëtâ Syracufano,

responsum olim est seiscitantibus : quid causæ es-
set, cur nihil scriberet ? quia, inquit, ut volo,
non possum ; ut possum non volo : id fallor ?

an mihi pariter causari licebit, longè quidem infra decus
Viri ac fastigium posito, qui captam nuper de Fœderibus Fide-
lium Scriptionem necdum absolvere dignè potui ; neque verò
jejunam nimis atque elumbem tradere volui ? Qualis baud
dubiè futura erat, si potiorum, quos nequicquam conquisi-
vi, librorum destituta presidio, profliganda fuisset. Itaque,
quod Theocriti modestia in ingenio doctrinâq, suâ desidera-
vit ad eximium scribendi decus, id inter utriusq, majorem
oppidò inopiam, & librorum insuper, quibus maximè hodie
scripturi judamur, curtam nimis supellectilem tantò justi-
tùs conqverar ! Benevolò igitur PATRONORUM non tant
consensu, quàm suasu factum est, ut quum velitationi pu-
blicæ prodenda esset materies, miscella quam vides, tan-
tisper substitueretur, pridem enata mihi, quum Comitatus
Beichlingensis Wertheriani Historiam satis memorabilem
delineaturus, de Comitibus ac Comitatibus in genere
quædam prælibarem, brevi forsàn & lucem visura. Hujus
interim quicquid est, ut serenâ fronte accipiat, nec secus
ac par est, interpretetur, si quis fortè accipiat, le-
gatve, enixè rogo atq, contendo.

) (2

Fa.

Favente Christo!

TH. I.

Vem Comites olim gessere magistratum, uti varius fuit, ita minimè confundendus. Quod accidisse quibusdam videtur, in designando Pontii Pilati munere publico. Neque enim Præsidis Summi fuit illud, (qualis Vitellius, Vir Consularis tunc erat); sed Comitum Provincialis, s. Propræsidis, aut, ut ad Romani moris exemplum loquar, Cæsarei Procuratoris. Idem ex Josepho, Tacito, Tertulliano, aliisque docet Cujac. l. 19. Obs. 13. Lactant. Lib. 4. Inst. C. 18. Eberlin. de O. J. c. 30. n. 6. Gorofr. ad l. 3. ff. de Offic. Procur.

II.

Innumeros propemodùm in Comitatus divisa initio Germania feliciter viguit, quam sequiori tempore, ubi circumspecta minus Regum liberalitate coalescens velut in unum corpus multorum robur, sibi pariter & Imperio grave extitit ac formidandum. Vid. Conring. Not. ad Lampad. p. 2. §. II. Ej. Pref. in Pol. Arist. p. 860. Leibn. Chron. Spir. l. 2. c. 16.

III.

Ex institutis Sacri Palatii Lateranensis Comitibus vigentem Cæsarum in mediâ Româ auctoritatem rectè infert à *Conringius de Fin. Imp. G. c. XXI. p. 554.* Idemque illis hinc jus asserit *B. Reines. Comm. Parerg. de Pal. Later. ejusque Comit. p. 24.* Ubi & de officio Comitum Palatii.

Qvo

Quò de doctè pariter ac copiosè *Cbiflet. Anast. Cbilder.*
c. 9. p. 138. & Spelm. Gloss. p. 142.

IV.

Qui Castellis atqve arcibus absentium Imperatorum
præsidebant Comites, idem aliquando nominis indepti
leguntur: post deinde *Castellani, Castaldi, Vice-Domini*
atqve *Burggravi* dicti. Qui titulus demum etiam iis hæ-
sit, qui non burgis seu arcibus, sed aliis fortè locis ac ditio-
nibus, præsertim Ecclesiæ Imperatorum donatione sub-
inde adjectis, eorundem autoritate, præessent. Sanè e-
nim per *Castella* etiam ap. antiquos non propugnacula
saltem aut munimenta parva, Ottonum & subsequ. tem-
poribus *burgwardia* dicta; sed *urbes* aliquando & *plura*
oppida cum vicinis agris significari, observavit *Robertus*
Sberingham de Anglor. Orig. c. 4. Videtiam ap. *illust. Ziegl.*
de Jur. Maj. L. 1. C. 28. §. 13. p. 432. locum ex *P. Diacono,*
in *Valentiniano: crebra per limitem habitacula constructa*
burgos vulgò vocant. Inde id muneris, uti reliqua hujus-
cemodi, in hereditariam paulatim dignitatem transisse
constat. (*Vid. Besold. de Comit. c. 2. seqq. Dn. Ziegl. l. c. Cujac.*
ad l. 1. feud. tit. 1. Spelm. Gloss. Voce Comes. & c. Gylm. Sym-
phor. l. III. Vol. 4. n. 42. 43. p. 96. seqq. Chron. Car. l. 5. p. 528.
Ed. Vitemb. in fol.) Qualis hodieque ampliori quidem ac
Principali honore conspicua, quatuor Burggraviorum Im-
perii Majorum, præter alios minores, eminet. *V. Limn.*
J.P. 2. 5. l. 4. c. 14. Laur. Peccenst. P. 1. Tb. Sax. c. 18. p. 266.

V.

Ita Comitum Imperii majorum Quatuorviratus
Ducali dignitate pridem censetur: non satis quidem de-
terminatæ hactenus originis, sed ipsam fortè hinc vetusta-
tem suam arguentis. Usu sanè publico & auctoritate

A 3

diu

11
diu jam ante Caroli IV. tempora firmatum assertumque
id decus, vel *Petro de Andlo & Felici Malleolo*, proxumis isti
ævo scriptoribus perquam gnavis atque idoneis merito
creditur, quando nec *Rec. Imp.* superioris Seculi refragan-
tur, nec alia *Diplomata pub.* Quale non-unum exhibet
*Laur. Peccenst. d. l. & p. 272. Vide etiam adplaudentem il-
lustrem harum rerum ac felicissimum Scrutatorem, Sum-
mum pariter Theologum Dn. D. P. J. SPENERUM, Op. He-
rald. P. Spec. L. 3. c. 30. §. 1. & 12. Ut adeò vix opus videa-
tur, cum B. Dn. Gædenio, Academia bujus Antecess. quon-
dam Ordinario meritissimo, ultimam ejus originem ad il-
lum à Carolo M. & anterioribus Imperatoribus introdu-
ctum ordinem Majorum; Minorumve Comitum, crudite
quidem, referre, aut ipsos *Cod. Tb. tit. de Comit. & Tri-
bun. Scholar. & de Comit. rei milit.* in causæ patrocinium
allegare. (*V. Ej. cons. 1. de jurisdict. n. 7.*) Quippe cui
consuetudo diuturna, felicissima ejusmodi institutorum,
jurisque præcipue, quod *Plinius* nobiscum egregie con-
sentiens (*l. 8. Ep. 14.*) vocat, *Senatorii* parens satis patro-
cinatur. *Vide tamen sis quoque Defensorem egregium, celebra-
rimum Dn. Fritschium. Vol. 1. Var. Exerc. Jur. pub. n. 14.
16. & in Supplem. Speid. Besold. voce Schwarzburg.**

VI.

Non est, cur indignetur aut invideat Italis *Lansius*,
quod Comites suos, nullâ ratione cum Germanis compa-
randos amplioribus insigniant titulis. (*vid. ej. Or. contra Ital.
p. 769.*) quando genius lingvæ & dicendi mos non aliter
fert, quam ut luxurient titulis, aut certè luxuriare vide-
antur.

VII.

Eò autem luxuriæ Germaniam quoque procedere
dicam,

dicam, an abripi? uti dolendum meritò; ita minimè omnium probatur, qui passim jam inolevit mos, geminato *Domini* titulo in Literis compellendi etiam nobilitatis non adeò illustris viros, h. m. Hoch-Edelgebohrner Herr Herr. Certè enim vel imprudentiâ amanuensium irrepsisse id primùm videtur, qui exteriori Literarum inscriptioni, (ubi tolerabilior, nec tam abhorrens ab usu loqvendi scribendive ista geminatio) consentaneam internam compellationem reddituri, quod in Epithetis honorariis sanum dignumqve erat, de ipso *DOMINI* titulo perperam acceperunt; vel divini Honoris quandam prodit *κακοποίησι*.

VIII.

NOBILIS atqve etiam *DOMINI* titulum non Comitum saltem olim ac Principum, sed ipsorum Regum atqve Imperatorum proprium fuisse constat. V. Lambec L. 2. rer. Hamb. n. 383. in not. It. Eyben. Tr. de Tit. Nobilis §. XI. Rarò ac seqviori tempore ad primogenitos, imperiive proximos heredes porrectum, qui alioquin cum fratribus *Domicelli* s. *Domini* juniores, vel Plautino verbo, *Heri minores* dicebantur. Græcorum fortè ad morem, quibus Filius Imperii heres *Δεσπότης*; junior autem cum addito, *Δεσπότης νεώτερος* quasi *jüngerer Herr* / seu quod idem, *Jüncker* adpellabatur. Job. Jac. Draco de Patric. l. 3. c. 2. n. 4. Hæping. de J. sigill. c. 9. n. 22. seqq. Inde *NOBILISSIMATUS* denique dignitas t. t. eximia Filiis Augustis, & qui in spem Imperii alebantur, Filiabus item singulariter impertita. V. Zonaras in Copronymo, qui duos Filios *Καίσαρας ἑστειψε, τὸν δὲ Νικητὰν ἑστειψε βασιλλίστατον*. V. Buleng. de Imp. Rom. L. 2. c. 9. p. 108. Gifan. de Imp. Justiniano. p. 10. Dn. Becman. in Notit. Dign. ill. Diss. 2. c. 1. §. 3. & Diss. 10. c. 2. §. 4. quosq. is ibi citat, alios. Fortè hinc *Adelingorum*
vel

vel *Æthlingorum* ad Anglos, Germanosque similis transiit Honos. De quo vid. *Spelm. Gloss. b. v. item Wapelin-
gorum. Quò de Lehm. Chron. Spir. l. 2. c. 14. Rittersh. in Pro-
leg. Feud. p. 45. Besold. Pol. C. II. §. 7. n. 48.* Et ad Germa-
nos *Strenuorum Famulorum*: quem seculo etiamdum XIV.
amplissimum Nobilium juniorum titulum fuisse testa-
tur *G. Fabric. Ann. Urb. Misn. citat. Laur. Luden. In-
form. Prud. ad usum Exerc. 34. n. 39.* Germanicè *Knaben/
Knaben* / vel cum addito: *tüchtige Knaben* / *Speid. Spec.
Lit. F. n. 18.* *Junker* autem, eò tempore per Germaniam
illustrior erat titulus, quàm qui Nobilibus aut eorum fi-
liis tribueretur. Ac testatur *Marcus Wagnerus* in libel-
lo quem *de ortu Nobilitatis* Anno superioris seculi XXCI,
edidit *Magdeb. Litt. H. 2.* suò demum ac Patrum suorum
ævo inter Saxones exolevisse morem illum, hòc titulò
compellandi Comites atque Barones, quò deinceps alii
promiscuè nobiles ex adulantium civium ac mercato-
rum præposterà civilitate novissimè gaudere cæperint.
Idem ex *Rein. Reineccii Libello cognomine n. 36. & Chroni-
ci Coloniensis supplemento de Anno 1511.* confirmat *Laur.
Luden. l. c.* Adde *Münsteri Cosmograph. l. 3. c. 20. Knichen
Encyclopæd. c. 1. n. 102. p. 100. Feltm. de Titt. Hon. c. 39. §. 1.*
Memorable est, quod solertissimus rerum Germanica-
rum indagator *Spangenbergius Chron. Henneb. l. 5. c. 3. fol.
200.* refert, documentum, ubi Regis Daniæ Filius vocatur
Junker Otto von Dennemarck. Pari honoris titulo & a-
lios Regum Principumque Filios, primogenitos quoque
tùm temporis mactos invenias ap. *Höping. l. c. Job. Jac.
Drac. l. c. Spangemb. Chron. Sax. c. 13. Hamelm. Chron. Ol-
denb. p. 159. & 181. Stumph. Chron. Helvet. Anno 1546. Le-
hem. Chr. Spir. l. 2. c. 16. Olat Hist. Svec. p. 60. 120. 131.* In Hol-
landia hodieque subscriptionem nobilium: *Junker ende
Hove-*

Hovelinck, frequentissimam perhibet *Feltmannus* (*de juram. perborr. c. 21. & de Titt. Hon. c. 31.*) ubi posteriorem vocem ab *HOBAS* s. *HUBA*, agri jugero, cum doctissimo *Vossio* (*de vit. Serm. Lat. l. 2. c. 9. voce hoba*) derivat. Secus ac *Gotofr. Wendelinus* (*Gloss. Salic. v. curtis p. 148.*) nobis, inqviens, à nostro *Hof* / vel *Hove* dicuntur *Hovelin ghen* / sicut à *curtis*, (rectius ab italica voce, *la corte*) *Cortegiani* apud *Italos*, *courtisans* apud *Gallos*: Porro ibidem nec ita longo abhinc tempore usitatam Nobilium compellationem juxtim ac subscriptionem: *Nidders* vel *Nitters* / contradistinctam alteri, de quâ suprâ, *Knappen* vel *Knaben* / ut illâ *Eqvites Toparchæ*; hâc armigeri nobiles signarentur, ante *Feltmannum* observavit *Reineccius* l. c. Hosce etiam *Caroli M.* tempore *Gute Mannes* dictos, à *Manno*, Secundo Germanorum Rege fortissimo, *Tuisconis*, si *Tacito* fides, filio, præter alios notavit *Hamelmann. Chron. Oldenb. in Proem.* Idem cum solenni *Celevsmate*, ipsis identidem ingeri & adclamari solito: *Gut mann* / *Gut mann* / *hab gut acht* / *auff dein Wacht!* &c. ex variis *Chronicis*, *Jeverensi*, *Rinsbekii* aliisque *Frisicis* refert *Wagnerus* l. c. lit. H. Denique per id tempus atque etiam recentius Nobiles, illustrèsque viros *Diethes* passim vocatos reperias. (*V. Laur. Luden. l. c.*) Inde nostrum *Dietherich* compositum, uti facilis conjectura est; ita de ipsius voculæ istius ortu vero ac significato, difficilis. E *Celticâ* *Lingvâ* manasse conjecerim, quâ *STRENUUM*, *FORTEMQUE* significare eam, indicio erunt, quæ apud *Marc. Velferum*, virum, judice *Lipso*, magnum, & vel maximis comparandum leguntur. *Rer. Bojic. l. 2. p. 89. & l. 3. p. 147.*

IX,

Quæ de titulo *Knaben* adduximus, minùs mirabitur qui meminerit, etiam Latinum *PUERI* & Germanicum

B

cum

cum *Bube* (fortassis ex Lat. *Puber*) valde honorificum olim, nec Nobilium saltem, Comitumve ac Ducum, sed Regum quoque Cognomen fuisse. Celebre id cumprimis est in *OTTONE PUERO*, *WILHELMO PUERO*, qui in *Cranzii Saxon.* sic dicitur. Ducibus Brunsvicens. ac Lüneb. præsertim *HENRICO JULIO*, qui necdum trimulus *NOBILIS PUER* dictus. *Dn. Eyben. l. c. §. 54. p. 74.* *HENRICO BRABANTINO PUERO* seu *INFANTE HASSIÆ*, vulgò *das Kind zu Hessen &c.* Nec alia ferè ratio cognominum *INFANTIS*, *INFANTE*, *INFANSONIS* &c. in Hispania, Lusitania, Castilia & vicinis non Regnis tantum sed & aliis illustribus Familiis usitatorum. *V. Marian. lib. 10. Rer. Hispan. c. 4. Maleot. de Nobil. c. 14. Besold. thes. pract. lit. 1. n. 42. § 55. ibiq. Addit.* Unde *INFANTASICUM* dictum apanagium seu patrimonium minoribus Regum filiis assignatum. *Marian. l. 9. c. 7.* Sanè, si ad Romanam respicimus antiquitatem, illustrissimorum Summatum Filios jam ultra XV. annos natos *PUERORUM* nomine venisse deprehendimus. Ipse *AUGUSTUS CÆSAR*, interfecto Julio, cum admoveretur Reip. XIX. annos habebat, & tamen *PUER* adpellatur, non modò *Virgilio in Culice v. 3. § 36. Sancte Puer &c.* sed & *Ciceroni Lib. X. ad Famil. Epist. XXVIII. § Lib. XI. Ep. VII.* Ac notat *Servius* ad illud *Eclogæ primæ: Hic illum vidi Juvenem &c.* decrevisse deinceps Senatam, ne quis eum *puerum* diceret; ne majestas tanti imperii minueretur. Alium paulò ejusdem vocis usum seqviori tempore receptum, sed qui ad dicti nominis dex *Knaben* usum propius accedit, observavit *Spelm. l. c. hac voce.* nempe cum pro *VASALLIS*, tum pro *MILITIBUS NOBILISSIMIS* ac maxumè *STRENUIS*, Prior est in *Hincmari Epist. 3. c. 28. Tertium ordinem Familia Palatina PUERIS designat § Vasallis.* Alter in *Greg. Turonen-*
sis

sis lib. 2. Cap. II. de Vandalis & Alamannis. ubi horum Rex: procedant duo, inquit, de nostris in campum, & ipsi inter se conflagant. Tunc ille cujus PUER vicerit, regionem sine certamine obtinebit. Et mox: Confligentibus verò PUERIS, pars Vandalorum victa succubuit, interfectoque PUERO, placitum egrediendi Transimundus spondit. Usque adeò scil. verba valent sicut nummi! Quod & sequentibus patebit.

X.

A Comitibus Vett. certos singulis mallis seu judiciis ac septem plerumque Scabinos seu minores iudices fuisse constitutos, magnæ itidem auctoritatis, passim constat, ac eruditè cum primis explicatur à B. Frid. Brummero in *Disser. de Scabinis*. Ceterum quando hi idcirco in LL. Longobard. lib. 2. tit. 40. ac veteri Glossa vocantur AUDITORES COMITUM, eaque lectio probata ac retenta est Lindenbrogio in *Glossario, Codici antiquarum LL. subnexo. verb. Scabini*, displicet utrumque Spelmanno, *Gloss. p. 501.* ac suspectum videtur mendæ, facili negotio corrigendæ, si ADJUTORES legantur pro AUDITORIBUS. Quam lectionem amplexus quoque deprehenditur Jac. Andr. *Crusius in Not. Hist. ad Diploma Caroli M. ad Trutm. Westv. Com. p. 49.* aliiqve. Mirari verò liceat, Spelmanno cum primis tam curato rerum vocumque antiquarum scrutatori non in mentem venisse crebri usus, quem pro JUDICE olim habuit vox AUDITORIS. Equidem in Romanis Legibus quoties ea ferè reperitur, dubio non caret, an per adfessorem in iudicio, an per discipulum sit interpretanda. Certè in tribus illis locis, ubi priori ratione per iudicem, Præfectum urbi, Præsidemve & qui cognoscat quocunque modò ac iudicet, *Auditorem* exposuit C. du Fresno (*Gloss. b. v. p. 383.*) nimirum in l. 6. ff. de Dote præleg. l.

2. ff. de instrum. § l. 3. C. ubi Senat. dissentientem prorsus
habet *Gotbosedum*; ac posteriori sensu ea singula expli-
cantem. Ipsa autem *audiendi*, *audientia* atque *auditorii*
vox, in forensi significatu mirum, quam frequenter in LL.
istis occurrat. Atque extat integer Titulus Cod. de *E-*
piscopali Audientia, quem *Gotbosedus* iudicium episco-
porum interpretatur: qui & *causam audire l. 1. C. de Lit.*
Contest. & l. 6. §. 3. C. de appell. § l. 26. Cod. cognoscere ac
judicare dixit. Auditorium quoque Brissonius (de verb. si-
gnif. lib. 1. p. 65.) definit locum, in quo causæ aguntur, ex
l. 1. ff. an per al. caus. app. l. 1. in fine ff. ne de stat. def. l. 4.
C. de liber. Can. Et ex eodem Calvinus in Lex. h. voce. ubi &
Auditorium Principis, ex l. 19. §. 1. & seq. ff. de minor. § l.
22. ff. ad Trebell. Auditorium Præfecti Prætorio, ex l. 40.
ff. si cert. pet. Auditorium Magistratum itemque Appel-
lationum, ex variis juris textibus iudicii locus exponitur.
Vid. etiam de Auditor. Rom. Buleng. de Imp. R. L. 3. c. 9. Et
quando Bartolus ad l. 1. C. de appell. scripsit: AUDITORES
Principis & summi Pontificis dicuntur habere iurisdictio-
nem ordinariam, non citra auctoritatem juris etiam civilis
eò sensu vocem auditorum adhibuisse verisimile est. Vid.
Brederodii Loc. Comm. in Bartol. h. voce. Ex jure quidem
Pontificio tot congescit loca Calvinus l. c. in quibus eadem
vox non alium quam assessoris ac iudicis sensum admittit,
quæ transcribere nec vacat, nec attinet. Quemadmo-
dum neque illa, quæ ex variarum gentium institutis atque
historiis collegit Dn. Fresne l. c. Noti sunt hodieque AUDI-
TORES ROTÆ ROM. & in Gallia ac Germania quoque
nostra rerum criminalium Iudices militares, die General-
und Regiments-Auditeurs. Ut adeò nihil causæ esse videat-
tur, cur expuncto Auditoris verbo; Adjutoris dicto loco
reponendum quidam cum Dn. Spelm. velint. Præsertim,
quum

quum posterior vox huic negotio minus conveniat. Quod deprehendet facile, qui præter loca juris civ. à *Briffonio l. c.* suggesta, *Jacobum Gothofr.* legerit *ad l. 10. C. Theod. de cobortal. & c. tom. 2. p. 452.*

XI.

Sed ad SCABINI vocem ut revertamur, occasione hæc, ipsâque originis obscuritate invitamur. Quæ uti in diversa egit diversos, ita vix comprehendere licet animo, cur eorum sententia potissimum risu & explosione digna visa fuerit *Keckermanno, Gryphiandro, Crusio, aliisque,* qui fortè *Glossatorem Weichbild. art. 10. n. 15.* secuti, à scabellis sive scamnis, in quibus pronunciare solent, ut ait *Chil. König. in Proc. tit. de Assess. p. 237.* dictos putarunt *Scabinos.* Quod quidem haud paulò minus ineptum videri debebat, ac si *Assessores, Beysitzere / a sedendo deducamus-* Sanè uti Germanica, *Banck, Stuhl* Locum judicii & tribunal significant, v. g. *Gerichts = Banck / Schöppen = Stuhl / antiquè Ding = Stuhl unde Die Banck hegen & c. & in Comitibus Imp. Die Graffen = Banck / Städte = Banck & c.* ita & Latinum scamnum & scabellum ab eodem significatu non abludit. *V. Limn. 5. Jur. P. c. 7. n. 130. Vindic. Anhalt. p. 113. ibi: CURIA seu TRIBUNAL infra molendinum ante oppidum Ascania, dictum SCAMNUM publ. judicii. V. Wintber. de Assess. P. 1. c. 3. n. 15. Besold. Thes. Pract. Lit. B. n. 20. Corvin. F. Lat. verb. Scabellum.* Potius lusisse, risumque concitasse videtur *Matth. Stephani l. 2. de jurisd. part. 2. c. 4. n. 5.* qui à πὸ ἴσ̄ scaterere scabinos derivat, quòd scateant juris scientiâ. Eorum verò probabilis conjectura est, qui cum *Spelmanno, Frebero Vossio, Job. Is. Pontano, Besoldo, Gryphiandro, Loccenio* aliisque a veteri Saxonum voce *Schepen* i. e. uti ex *Otfrido* probant, *distribuere, ordinare, decernere, accersunt, quæ eadem*

dem cum nostro Schaffen. Unde hodieque Schafner /
 quò Varisci ac Franci, Schaffer / quò Moravi ac Austria-
 ci, & Schaffers / quò Bohemi Praefectum, Procuratorem,
 Ephorum & similis officii viros adpellitant. Inde & for-
 tè Gallicum *Escbevin*, secus ac *Gvicciard*, in *Descr. Belg.*
 putat, qui Lat. Scabinus è Gallico hoc fonte deductum
 voluit. Atque has Germanicas voces rectius quàm ipsam
 Latinam ex Hebr. **שפח** *Schaphat*, *judicavit* derivasset for-
 tè summus *Cujacius* 1. F. 1. & qui eum sequuntur, *Choppi-*
nus de Doman. Gall. l. 3. n. 20. tit. 4. *Kirchm. de Rep. Disp.* 11.
Grotius de Antiq. Reip. Bat. c. 5. &c. Inde etiam honorifi-
 cum olim Nobilium & vel illustrium Virorum titulum
Schufft / i. e. *judex*, (*Nold. de Nobil.* c. 1. n. 29.) sed perver-
 sis deinceps quorundam moribus, famâque hinc sequiori
 in ignominiam paulatim tractum, descendere creditur.
 Aliam verò originationem ex nostro idiomate liceret
 accersere cum *M. Wagnero*, qui (in *Uhr = Alten Stamm*
der von Meyen = Dorf Litt. c.) vocem *Schafft* inter ve-
 teris Germaniæ vernaculas numerat quæ *juris* significa-
 tionem habuerit, ac superiori etiamdum Seculo ap. Lon-
 gobardos aliosque in confinio populos *jus gentium* expres-
 serit. Verùm ad **Comites** nostros redeundum, honorem
 eorum atque auctoritatem breviter visuris.

XII.

Cur Angli *Comites* suâ lingvâ EARLES salutent, va-
 rii varias iterum comminiscuntur rationes atque origines.
 Nobis probatur *Dn. Becmanni*, hujus Lingvæ callentissimi,
 quam à nostro *Chrlieh* proficisci ait. (*in Parall. Polit. Diss.*
XVI. §. 16. p. 121.) Non tam quatenus significat *honestum*,
 quàm *honoratum*, seu honore cultuque præ ceteris dignum.
Surnehm / Chrsam. Quo sensu & vocem *Chrlieh* in Sacris sub-
 inde accipi, perhibet. Ut in *Historia rebellionis Coræ*, ubi
 Socii rebellionis fuisse dicuntur CCL. Viri, *Raths = Herrn*
 und

und Ehrliche Leute / non utiq; honesti jam quidem, propter rebellio-
nem, sed honorati. Sic in monito Christi de supremo loco non
adpetendo *Luc. XIV. 8.* dicitur: μήποτε ἐντιμώτερός σε ἢ κεκλημένός.
Vulg. & Erasmus: ne fortè honoratior te vocatus. *Luth:* Ehrlicher denn
du. In honestate enim propriè non dantur gradus. Confirmat au-
tem hanc vocis *Earles* etymologiam cum solennis hodieq; in An-
glia Comitum ac Baronum titulus: *the right honourable Earle;* (teste
Thom. Schmitt. de Rep. Angl.) tum similium titulorum, ut: *honorabi-
lis, discreti, spectabilis &c.* *Chrsam / Ehrbar / bescheiden /* etiam Prin-
cipibus viris diu olim per Germaniam ac magnam Europæ partem
impertitorum frequentissimus usus. Primum quidem Ecclesiasti-
cus, sed deinde invidiâ ordinis ad seculares pariter tractus. (*V. Not. &
Add. ad Eyben. Tr. de Nob. p. 77. seqq. Feltm. de Tit. Hon. c. 11. &c.*) Ne-
que est fortè cur de illorum seculorum simplicitate conqueratur
Dn. Eyben. d. l. §. 48. quâ magni & potentissimi Principes tam exili-
bus se ipsos appellârint titulis; quandoquidem hi solo usu ac tem-
porum genio, non sonô æstimantur.

XIII.

Cæterum quantum Comitum Priscorum honos, quanta undi-
quaque dignitas fuerit & existimatio, dici hîc non potest, atque vel
ex Literis & Rescriptis Imperatorum ad eosdem, inter LL. Roma-
nas, præcipuè *Novellas* passim obviis, quibus non *FRATRES* solum,
sed pro ratione officii atque ætatis *PARENTES* quoq; *AMAN-
TISSIMI JUCUNDISSIMI*q; salutantur, abunde patet. Qualia
studiosissimè à *Brissonio* collecta videsis *Lib. 3. de Form. p. m. 316.*
Ubi & titulos in abstracto Comitibus impertitos, uti *INLU-
STRIS*, it. *PRÆCELSA MAGNIFICENTIA*, *AMPLITUDO T.*
it. *SUBLIMIS MAGNITUDO &c.* non sine gustu haurias. Ad-
de *Cassiod. de Form. Rect. Prov. & de Form. Comit. Archiatr.*
Plura verò de *Titt. Vett. ac recent.* qui pernosse cupit, *Glossaria*
consultat *Webneri*, *Bejoldi*, *Speidelit*, *Lindenbrogii*, *Kiliani*, *Vossii*,
Spelmanni, *Du. Fresne &c.* Interpretes item *Feudorum*, & qui de Pri-
vilegiis Nobilium ac Doctorum deque ipsa Nobilitate scripserunt,
Crusum de Præeminentia, *Chassaneum ad Consuetud. Burgund.* nec
non

non in *Catalog. Glor. M. Feltm. de Juram. perborr. p. 21.* & integrum
ejus *Tr. de Titt. Hon.* Nobis alia hinc paucis delibanda restant.

XIV. Comitum ac Marchionum æmulas hodiè dignitates dum
tradit *Paschalius (de Cor. L. IX. c. 23. p. 643.)* de nostris minimè e-
rit intelligendus.

XV. Comites ac Barones immediate Imp. subjecti etsi eandem
in Comitibus classem occupant, sibiq; invicem æquiparantur à non-
nullis; superiori tamen illi dignitatis gradu habentur.

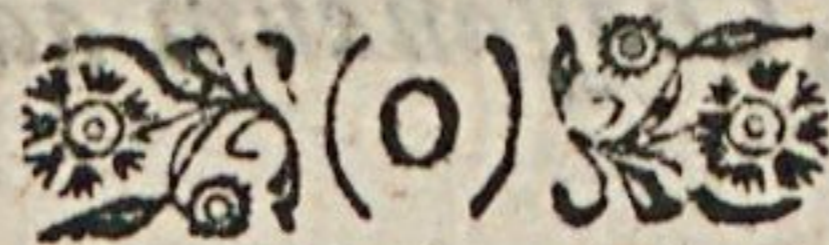
XVI. Quin, quos sola hodie Gallia & Anglia habet, *Vice-Comites*,
dignitate supra Barones ac proximè Comites collocantur. *V. Henr.*
Spelm. Gloss. h. voce. Becm, Parall. Pol. Diff. XVI. §. 16. p. 122. Cum iis
in Germania *Dominos* speciatim & velut καὶ ἐξοχήν ac antiquo ri-
tu sic dictos quodammodo componere licuerit. *Feltm. d. l. c. 39.*

XVII. Comitem, si status Imperii sit, juraque superioritatis, quæ vocant,
habeat, tantum in comitatu suo posse, quantum Imperator in Imperio, rectè
quidem dicitur à multis, non æque tamen rectè ab omnibus explicatur.

XVIII. Nemo autem Comitum vel Principum Germaniæ eam in subdi-
tos potestatem habet, quam Domini olim in servos. Ceu perperam omni-
no tradit *Mynsing. ad §. 1. Inst. de his qui sui vel al jür. Confusio malè Do-*
minii jure cum jurisdictione: notatus ideò Bachovio ad d. §. 1. aliisq;. Ne-
que enim vel alienare Princeps invitos subditos potest, quia æque interest
subditorum, non mutare Dominum; ac Domini, non mutare subditos. *Gryph.*
de Inf. c. 24. p. 361. n. 35.

XIX. Jus Imperatorium per Comites Palatinos creandi Poëtas dum ma-
jora inter Regalia referre malunt *Bocerus (de Regal. c. 2. n. 246.)* & *Brandmil-*
lerus (manud. ad Jus Canon. & Civ. p. 312.) favori non tantum artis nobi-
lissimæ atque olim sanctæ; sed & dignitati Auctoris dedisse videntur. Se-
cus ac alii plerique omnes Politici, qui neque in subjecto (quod fundamen-
tum istius distinctionis regalium ponunt, (ut *Sixtin. de Reg. l. 1. c. 2. n. 2. §. 45.)*
neque in objecto (quod aliis ac solidius ferè fundamentum est) eam agnosce-
scere prærogativam velle videntur. *V. Magnif. Dn. Ziegler. d. l. L. 1. c. 25.*
§. 1. seqq.

XX. Potestatem indicendi Comitibus Juribus Majestatis accensere nulli
dubitamus. Dubitante licet *Arumæo de Com. c. 3. n. 1. p. 68. V. Laud.*
Dn. D. Ziegl. l. c. Cap. 31. §. 10. 16.

m
a
e-
n
r,
r.
is
t,
te
ft
b,
a-
/-
i-
e-
e-
.)
-
f.
lli
d.

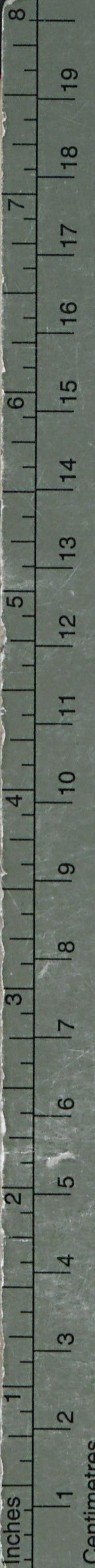
05 A M35

ULB Halle 3
003 766 42X

VJ 17

B.I.G.

Farbkarte #13

43

Christo!
 TIONUM
 OLITICARUM,
 IPUE
 TIBUS,
 LLSIS,
 in Ampliff. Fac.
 tuendo,
 um velitationi
 et
 S E S
 S CALENUS,
 SAXO,
 DENS
 ER FASSELLIUS,
 Erisius.
 A. c. 15 156 XXCIIIX.
 MAJORI.
 CKELIUS, Acad. Typogr.